

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem L. Ż., Z. Ł., P. W., R. K., H. K., M. S.
o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i objęcie
ubezpieczeniem,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16
lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 25 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odrzuca skargę kasacyjną,

2. zasądza od S. Spółki z o.o. w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 25 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania S. Spółki z o.o. w S. (dalej jako: „Spółka” lub „płatnik”) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S. (dalej również jako: ZUS) przy udziale L. Ż., Z. Ł., P. W., R. K., H. K. i M. S. – oddalił apelację Spółki od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 24 lipca 2015 r., sygn. akt VII U (...).

W tym ostatnim wyroku Sąd Okręgowy oddalił odwołania Spółki od decyzji ZUS z dnia: 21 marca 2013 r., nr (...); 18 marca 2013 r., nr (...); 18 marca 2013 r., nr (...); 19 marca 2013 r., nr (...); 21 marca 2013 r., nr (...); 8 listopada 2013 r., nr (...); 8 listopada 2013 r., nr (...); 8 listopada 2013 r., nr (...); 8 listopada 2013 r., nr (...), wydanych w stosunku do wskazanych w nich zainteresowanych. W decyzjach tych stwierdzono, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne wskazanych zainteresowanych, podlegających ubezpieczeniom jako pracownicy płatnika składek S. Spółki z o.o. w S., w wyszczególnionych okresach jest równa kwotom szczegółowo wskazanym w treści decyzji. Stwierdzono w nich również, że wskazani zainteresowani z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z L. Ż., a wykonywanych na rzecz S. Spółki z o.o. w S., tj. pracodawcy, z którym pozostawali jednocześnie w stosunku pracy, podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym jako pracownicy płatnika składek S. Spółka z o.o. w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a w okresie wskazanym w decyzji.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się Spółka zaskarżyła skargą kasacyjną. Pełnomocnik skarżącej w wykonaniu zobowiązania Sądu z dnia 5 lutego 2019 r. wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia co do Z. Ł. stanowi kwota 952,95 zł, P. W. – 2.932,44 zł, R. K. – 1.155,37 zł, H. K. – 2.740,61 zł, M. S. – 2.296,66 zł. Ponadto – w ocenie pełnomocnika skarżącej – niniejsza sprawa jest sprawą o objęcie ubezpieczeniem społecznym i w związku z tym skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej ubezpieczonego w całości. Ponadto wniesiono o zasądzenie od skarżącego na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje także w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

Ponieważ skarga kasacyjna dotyczyła pięciu zainteresowanych zleceniobiorców na wstępie należy przywołać uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14 - OSNP 2014 nr 12, poz. 168, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że w razie objęcia jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) i wskazanym w tych decyzjach pracownikom podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną oznacza się odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika (art. 19 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c.).

W rozpatrywanej sprawie wskazana przez pełnomocnika skarżącego wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego ustalona odrębnie co do każdego z zainteresowanych stanowiła odpowiednio: co do Z. Ł. – kwotę 952,95 zł, P. W. – 2.932,44 zł, R. K. – 1.155,37 zł, H. K. – 2.740,61 zł, M. S. – 2.296,66 zł. Co do żadnego z zainteresowanych zleceniobiorców nie przekraczała więc kwoty 10.000 zł.

W rozpatrywanej sprawie skargę kasacyjną wniesiono od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), w którym za prawidłowe uznano decyzje ZUS w sprawie podstawy wymiaru składek. Decyzje określały skarżącego jako płatnika na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266), w myśl którego za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej

umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Oznacza to, że obowiązek obliczenia i odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od przychodu uzyskanego przez zleceniobiorcę w związku z umową zlecenia obciąża jego pracodawcę jako płatnika składek (art. 16 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 18 ust. 1a i art. 20 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy).

Nie można uwzględnić sugestii skarżącej Spółki, że niniejsza sprawa jest sprawą o objęcie ubezpieczeniem społecznym i w związku z tym skarga kasacyjna jest dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że osoba wykonująca pracę na rzecz swojego pracodawcy w warunkach określonych w art. 8 ust. 2a cytowanej ustawy podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje (por. wyroki: z 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPiUS 1997 nr 24, poz. 494; z 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679; z 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176). W konsekwencji, przedmiotem postępowania w sprawie o opłacenie przez pracodawcę składki, w wysokości wynikającej z przychodu uzyskanego przez pracownika na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług wykonywanej na rzecz tego pracodawcy, jest jedynie ustalenie właściwej kwoty od podstawy wymiaru (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, LEX nr 1713022; z 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058; z 15 marca 2016 r., II UZ 57/15, LEX nr 2290408; z 20 kwietnia 2016 r., II UZ 1/16, LEX nr 2054096). Jest to zatem sprawa o prawa majątkowe, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). W orzeczeniach tych przesądzono, że decyzja organu rentowego wliczająca do podstawy wymiaru składek pracownika wynagrodzenie uzyskane z tytułu umów wymienionych w art. 8 ust. 2a cytowanej ustawy nie stanowi w istocie decyzji o podleganiu ubezpieczeniom społecznym, gdyż w danym okresie zainteresowany podlega

niewątpliwie ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanej na rzecz pracodawcy pracy, chyba, że wykonywana umowa zlecenia wykracza poza okres pracy. *De iure* w sytuacji objętej tym przepisem nie ma podstaw do wydania decyzji o dodatkowym podleganiu tym ubezpieczeniom jako pracownik.

W sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a cytowanej ustawy jest tylko jeden tytuł ubezpieczenia, który powstaje *ex lege*; nie powstaje zatem odrębne ubezpieczenie z umowy cywilnoprawnej, które mogłoby stanowić przedmiot sporu przed sądem ubezpieczeń społecznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2019 r., I UZ 53/18, BSN-IPiUS 2019/3-4/57; z dnia: 13 lutego 2020 r., III UK 78/19; 27 lutego 2020 r., III UK 150/19, - obydwie niepublikowane).

Taka wykładnia znajduje także potwierdzenie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17. W uchwale tej zajęto stanowisko, że w sprawach dotyczących "przypisania pracodawcy podwyższonej składki" w wyniku zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej decyzja ZUS jest decyzją wymiarową i w związku z tym również sprawa z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalającej "zerową" podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne z uwagi na niepodleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zlecenia (art. 66 ust. 1 pkt e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1938), jest sprawą, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Podobny charakter tego zagadnienia nakazuje stosowanie takiej samej zasady również w niniejszej sprawie.

Przedstawione wyżej konstatacje prowadzą do konkluzji, że skarga kasacyjna w sprawie dotyczącej subsumcji art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest dopuszczalna jedynie w razie przekroczenia granicy wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. W sytuacji, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych (art. 398² § 1 k.p.c.) skarga podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

(pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.